

Werk

Titel: Ad Emin. et Rev. principem Carolvm S. R. E. Card. Rossettv[m] Episcopvm faventinv

Jahr: 1646

Kollektion: Zoologica

Digitalisiert: Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen

Werk Id: PPN367611805

PURL: <http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?PPN367611805>

OPAC: <http://opac.sub.uni-goettingen.de/DB=1/PPN?PPN=367611805>

LOG Id: LOG_0121

LOG Titel: De Alucone. Cap. V.

LOG Typ: chapter

Übergeordnetes Werk

Werk Id: PPN367611716

PURL: <http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?PPN367611716>

OPAC: <http://opac.sub.uni-goettingen.de/DB=1/PPN?PPN=367611716>

Terms and Conditions

The Goettingen State and University Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Goettingen State- and University Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept the Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Goettingen State- and University Library.

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Contact

Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen
Georg-August-Universität Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen
Germany
Email: gdz@sub.uni-goettingen.de

li. 9. c. 13

AΕΙΣΚΟΠΕΣ teste a Atheneo. esui, non sunt propter vitium carnis. Qui verò autumnò tantum vno aut altero die apparent, sunt edendo vtilis & valdè probantur.

DE ALUCONE. Cap. V.

Aluco proximum saltem ab Otis merebatur locum, quòd magnitudine ipsi nihil ce-
deret. Scops tamen ei locum præcipui, ne aues nocturnas auritas, quæ ad idem ge-
nus quodammodò pertinere, vel hoc nomine videbantur, diuelleremus. Maxime ue-
ro, quia pro Alione seu Oto a plerisq. haberetur, idq. ob multa, quæ vtriq. sunt cõmunia. Discrimen
enim similitum non minus, quàm contrariorum, si iuxta ponantur, magis elucescit, & mino-
ri negotio notatur. Nunc verò reliquis non auritis Aluco, vel hoc meritò præponendus venit,
quia magnitudine superior est, non Noctuis tantum, sed & Vlutis, ut potè qui Gallinaceo etiam
maior est.

Æ Q V I V O C A .

Eως, quod Græcum alioquin Aluconis nomen est, tanquam significati præcipui, signifi-
ca præterea mensam coqui, seu lanij, ut Suidas scribit: videtur autem acui vltima ad dif-
ferentiam vocis ελωος quæ misericordia est. Ελωος vero per ei diphthongum in penultima Acci-
pitrinis genus esse scribitur Helychio & Varino. Sed alias etiam nocturnas aues, non hanc tantum
Grammatici quidam cum Accipitrum & Aquilarum genere ineptè confundunt. Glis etiam ani-
mal quadrupes ελωος vocatur. Est & ελωος per ai iuis nomen de qua inter Paros agemus.
Item ελω, aut fortè ελωια parua est avis, quæ ελν, id est, paludes inspeçtat ab arundinibus.

S Y N O N I M A .

EΛΕΟΣ Græcis Aluco dicitur, & fortè ελωος cum aspiratione, quasi ελωος, id est, palustris
dicendum. Nam Vlutæ quoddam genus à paludibus Germani etiam Masshv appellat.
Quod nomen alioquin etiam Buteoni tribuunt, quòd corporis specie aliquatenus Vlutam aut
Bubonem referat. Αλωαλος legitur apud a Aristotelem, vbi Gaza vertit Ciconia, quasi legerit
πελαργός Sed apparet hoc nomen Italicum esse aui nocturnæ ab aliquo fortè ascriptum, vt vo-
cem Alcalaphon interpretaretur, & à librarijs postea perperam insertum. Syluatico Ololigus
est Luocalis avis; videtur autem Luocalè pro Alocho, vel Alucone dixisse. Ololygon quidem
apud Græcos varijs modis accipitur, à nullo tamen pro aue nocturna, etsi onomatopœia ipsa
ad Vlutam auem accedat. Alioquin Aristoteles ranarum marium vocem, qua feminas ad coi-
tum alliciunt, ololygna nuncupat. Vocis Bluco, qua nunc Latini vtuntur, author est Aristote-
licus interpres Gaza, quæ iam ab Italis mutuatus videtur. Hanc enim vulgò Alocho nomi-
nant: vnde ipse vocem Aluco formauit, quæ apud veteres Latinos nusquam reperitur. Quod
idem alijs sæpius in Latinorũ vocabulorum penuria fecisse comperit. b Albertus vbi apud
Aristotelem ελωος legitur, habet Aquila Alem, nimirum ex Auicenna, qui cum reliquis Arabi-
bus Græce linguæ ignarus, ideoq. malè Aristotelem vertens, & peius ipse à semel latinis homi-
nibus, ut potè nec Latine nec Arabice callentibus traductus, omnia fœda barbarie conspurca-
runt, & tenebricosam illam nubem naturalibus rebus obtenderunt. Cæterum vernaculi huius
uocabuli originem indaganti, neque aur domi nostræ, multo minus apud Græcos Latino suè
eam reperenti, commodum in manus uenit V Volfgangi Lazij de gentium transmigratio-
nibus liber, antiquitates cum gentis tum linguæ Germanicæ continens, qui mihi fidem fecit;
(nam ut cuique artificio in sua arte, ita & cuilibet homini in suo idiomate, tanquam eius peritò
credendum est.) Alocho nomen a Germanis petitum esse. His enim Lochen seu locken allicere
signat, & locker allectorem. Vnde addito articulo à pro ein, quo superiores Germani Au-
striaci præcipuè, frequentissimè utuntur, sit à Locker, & immutatum Alocho. Eo autem no-
mine non temerè donatus videri potest, quòd vt multis alijs nocturnis, ita & ipso aucupes re-
tibus vniuinibusq. inuisicatis auiculas capiendas alliciant. Multis enim alitibus insitum est ad
aues nocturnas vbiçunq. visas, propter formæ nouitatem, tanquam ad rarum quodam spectad-
culum denso grege confluere, ita vt Bubones, Vlutæ ac Alucones omnis illecebræ instar sint.
Itaque incautè aut inuisicantur aut irretiuntur. Pariratione forsan ac origine nostratibus acus
frugum nimirum glumi palcæuè ac quisquilæ locco dicuntur, quod ijs aut Gallinas agricolæ

¹⁰ conuolare, aut aream probè versam, in qua retia expandat, ipse post dumum sedens auceps, conspergere soleat, atque his auiculas allectare. Quibusdam Italiæ locis Lucharus dicitur, teste Nipho, quæ vox Germanicæ lucher etiam vicinior est, ex qua diminutiuæ voce facta Plombini môticulæ Oti minimum genus, quod Scopem fecimus, Alocharello nuncupant, vel ob eam quam cum Alucone habet similitudinem, vel ut verosimilius est, ob eundem usum ad aucupia, & quidem frequentissimum. Galli Aluconem teste & Petro Bellonio Hibou (quæ tamen alijs etiam communis est appellatio, ut Oro, sed cum cornuti adiecto discrimine) nominant, vel Chat huant quoque, voce partim ab actione, partim è sono petita: Chat enim, id est, Carus dicitur, quòd instar felium nocturnures in agris venetur. Huant quod alta, ac sonora voce exclamet. Hoc enim Gallis verbum Huer significat. Vnde etiam Huette, qua minimus Otus seu Scops denotatur, nomen inuenit, non autem vt Bellonius autumat, ab Vlula Larinorum. Germanis composita voce Schleieryl vocatur, quæ tantumdem, ac si Bubonem seu Vlulam flammeatam dicas, valet. Schleiery Germanicè flammeum seu peplum, quo mulieres faciem circumuolare solent, notat. Eul nomen est plerisque nocturnis apud Germanos commune, non Vlulæ proprium, vt malè Ornithologus putauit. Habet enim Aluco in faciei ambitu plurimarum albarum seriem, ea figura dispositam, vt flammeum quo in Germania, & apud nos rusticæ præsertim mulieres caput faciunt, obuolant, quodammodò referat. Qua de causa nonnullis Galliæ Cisalpinæ populis Dame vocatur, id est, mulier seu matrona. Nonnullis, Germanis forsitan Berchvul, tanquam in montibus degat. Verùm hoc Caprimulgo potius conuenit, Belgis Ransfule, fortasse ab hac eadem forma plumarum orbiculata. Orbis enim Belgis Rant vocatur. Illyricè Leleck teste Gelenio.

Lucharus.
Alocharello.
e Lib. 2. de auib. c. 2.
Aerymoldia.
Huer.
Huerte.
Schleiery.
Dame.
Berchvul.
Ransfule.
Leleck.

DIFFERENTIÆ.

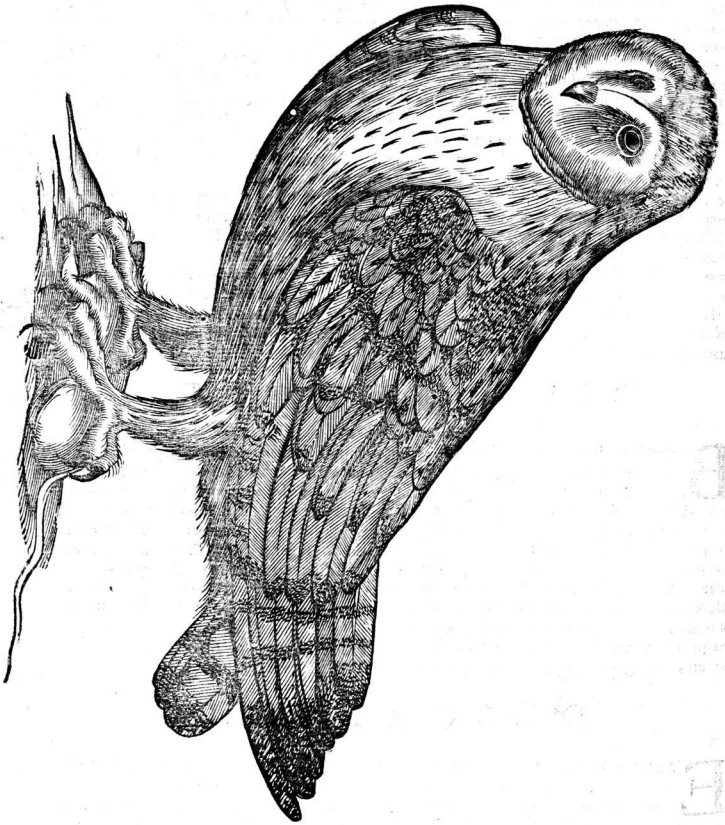
³⁰ Bellonius a duo genera Aluconum videtur agnouisse, vnò maius, nempe Caponis magnitudine; alterũ multò minus. Vtrumq. hoc nomine Chat huant cõprehendit, maioris minorisue duntaxat addito discrimine. Hoc tamen minus seorsim postea describit sub nomine Gallico Effraye, & Fresaye, & Caprimulgũ, seu Aegotilan Strigẽũ Aristotelis esse opinatur, hoc solo argumẽto adductus, quòd noctu formidolosis hominibus, vt fæminis, & pueris, qui laruas, & spectra nocturna mirum in modum expauescunt, horribili, & absõna, voce incutiat. Qua de causa etiam Gallis altero illo nomine Effraye appelletur. Effrayer Gallis nõ aliud sonat, quàm incusso subito pãore quempiam conterrere. Sed cum hæc auis nostrum Aluconem, eumque verum omnibus notis exprimat, cum quòd præcipuum est in Aegotila capras mulgere, nunquam comperta sit, tũ etiam ab Alucone, quem ipse ponit vix alia re, quã magnitudine, & rostro discrepet, denique cum eodẽ cũ maiori apud Gallos nomine gaudeat, nos eum non Caprimulgum, sed Aluconem minorem, & genuinum statuemus.

a Lib. 3. de auibus. c. 32.
Effraye.
Fresaye.

DESCRIP TIO.

⁴⁰ **E**luc; seu Aluco maior est Gallinaceo authore a Aristotele, quod de maiori teste Bello no è duobus verũ est Maius est hoc genus Noctuis, & Vlulis, sed Otis minus, omnibus hoc peculiare est, vt palpebram a summo oculo ad imum adducentes, conuoluant. Auribus seu cornibus caret, sed horum loco habet veluti coronam quandam è plumis constructam quæ facie totã obit, pinnulis nempe supra oculos, superciliorũ altiorũ modo, eleuatis, & vtrinque per tempora, nec non sub mentum descendendo in orbem cocuntibus in flammei seu pepli mulieribus formam, quo caput, & faciem mulieres obuolunt. In cauitatem profundam a plumulis vndiquaq. surrectis constitutum oculi immerguntur magni, atri tori, nulla colorum diuersitate, vt in alijs auritis, distincti. Pars auis prona, nempe pectus, & venter albescit, maculis nigris respersa maiusculis, Rostrum album est, admodum aduncum, quemadmodum, & vngues. Crura plumis conteguntur candidis. Pedes verò pilis tantũmodò. Dorsum colore plumbeo notulis variegatum albidis. Corpus denso plumarum tegmine vestitur, quod in causa est, vt Caponem æquet magnitudine; si verò denudatur vix pullo Gallinaceo par est. Alæ magnæ sunt, ita vt vltra vitam caudam protendantur.

a 8. H. c. 3.
Magnitudo
Aures.
Oculi.
Pars prona
Rostrum.
Crura.
Dorsum.
Ala.

Magnitudo. Alter Aluco, quem nos depictum exhibemus, priori in multis similis, sed minor est. Neque enim domesticam Columbam magnitudine excedit. Anterior capitis pars similiter plumulis candidis in formam flammæ cincta viderur, quas circulus luteus vndiquaque ambiens claudit.

Caput. Oculi nigerrimi versus interiorem. & maiorem canthum plumis luteis obsidentur. Rostrum album, breue, nõ ad eò aduncũ, quale ferè est Corui. Pectus, venter, alæ interiores, vropygium inferius, femora plumis cinereis teguntur. Venter ad latera præsertim notis exiguis veluti punctis nigris distinguitur. Vertex capitis, collum, dorsum, alæ ad pennas remiges vsque plumis vestiuntur ab initio propè radicem cinereis obscuris, seu plũbeis, reliqua luteis seu ferrugineis dilutis. Singulæ præterea pennis in medio iuxta calamum seriem macularum ex albis, & nigris sibi mutuò succedentibus constitutam ostendunt. Dorsum verò promiscuè, alæq. hinc inde densis veluti punctis nigris resperguntur. Quæ remiges integunt, primi, & secundi ordinis plumæ, co-

10 *ma*, tota ruffa obfcure, cinereo nonnihil diluta, circa apicem præfertim, copiofe eufmodi punctis nigris rerpæ. Remiges denique ipfæ lineas tranfuerfas ijdem punctis ordinatè compofitas obtinent, extremis item fimiliter denfa punctorum velut afpergine irroratas, cætera fuluas, fuluifq. & nigris tranfuerfim maculis adornatas. Cauda fimiliter ruffa lineis tranfuerfis feu zonis fufcis diftinguitur. Tibiæ, & pedes villis horrentes, nonnihil rubent. Hi binis antè & totidem retrò digitis inftrocti, vngubus armantur longis, validis, acutiffimis, & aterrimis. Vterque tam maior quàm minor fimili macularum diuerfitate variegatur. Minorem fcribit Bellonius præter morè cæterarum nocturnarum oculis exiguis præditum effe. Verùm iftam oculorum paruitatem, cum mediocres videantur, noftro vix obferuare potui.

*Cauda.
Pedes.*

*b Lib. 2.
cap. 35.*

V O X.

30 **M**INOR Aluco, quem Caprimulgum opinatur Bellonius, vocem noctu edit admodum terribilem, adeo vt formidolofis pueris, præfertim, & feminis, quos vmbra, & fpectra nocturna terrent, pauorem incutiat. Quæ in caufas fuit, vt ipfe hanc auem Aegophilam Aristoteles fufpicatus fuerit, feu Strigem, quæ ab horribili fuo ftiridore etiam quo noctu obftrepit, ita dicta fuit.

*Bellonij er
ror.*

V O L A T V S.

Aluco maior a Bellonio teste trãfuerfim inter vojanum fertur, qui Ardeis etiã volandi mos est. *a Lib. 2. c. 2.*

L O C V S.

30 **E**'λιός minor feu Gallorum Effraye, vt inquit a Bellonius, rarior multo confpectu est, quã maior, inueniturque in locis campeftribus, in rimis antiquarum turrium aut quercuum etiam cauernis, quas tempotis vetuftate teredo excauauit. In faxis item præruptis montanifq. non minus quàm humilibus locis habitare comperitus est. *a Lib. 2. cap. 35.*

V I C T V S. P V G N A.

40 **A**luco quod fortè cepit animalculum, fiue auicula fuerit, fiue mus maior, minoruè, integrum deglutit. Tam ampla enim gula est, vt bolos ouo maiores integros tranfmittat. Neq. verò aliud quidpiam cibi afumere aggreditur, antequam deuorati animalculi of fa, pilos plumaifq. à reliqua carne fecretas reijciat, ac reuomat, haud fecus quàm Alcyon pisciculorum comeforum pinnas, & offacula trãfãcta cibi coctione velut inutilia, & nocitura ore exernit; natura id fua fponfe machinante, & peragente, quod animans præ nimio edendi odore, ac feftinatione neglexit, dum ea, quæ nutriendo non funt, neque à naturali calore subigi euinciq. queunt, à probo, & molliori alimento fe gregat. Picas etiam, vt teftatur a Aristoteles, venatur, vt Vlula. Impugnatus pari arte, & aftu, qua de auris dictum est, fe defendit, ad propugnandum potiùs, vt videtur, quàm ad offendendum compositus. *a H. c. 3.*

OBSERVATIO IN ORNITHOLOGVM.

50 **Q**uam Ornithologus Vlulam flammeatam vocat, & pingui curauit, nos prius aliã à noftis putantes, quod nimirum vitio pictoris, à quo iconem ipfe acceperat, incitè delineata, viuã auem minimè repræfentet. feorfim etiã exprimi curaueramus, ne quod in hoc auu vniuerfali coetu quoad fieri poffet defideraretur. Poftea tamè penitiùs rē introfpiciẽtes, collatis diligẽter huius, & noftri Aluconis defcriptionibus, & figuris, planè eundem effe deprehẽdimus cum eo, quẽ nos accuratiùs delineatam dedimus, qui etiam illius vitia confiderãti proderet facile. Vt autè Vlulã ex hac aue, faceret, fole nominis argumento ductus fuit, neq. eo ipfo fatis firmo. Videns enim Germanis Schleyereul dictum effe ob confonantiam, & allufionem Germanici Eul cum Vlula, ftatim Vlulam effe ftatuit, fed flammeatæ diftinctione: cum Germanum latere non debebat, illud nomen ipfi vernaculi Eul, non Vlula rantum, fed omnibus omninò nocturnis rapacibus commune effe, apud vulgus potiffimum, quod non ita exactè fpecies rerum difcernit, Enimuerò fi Vlulas omnes putabimus eas aucs, quas Germani Eul indige-

*Vlula flã.
meata.*

indignant, iam tota noctuarum turba in Vlulas abeat necesse est. Ut verò opinionem hanc nostrā veram esse probemus, Iconem, quam Ornithologus ponit, hic subijcere etiam visum est.

DE VLULA. Cap. VI.

VLVLAM Alveoni, utpotè Gallinaceo maiori postposuimus, quòd Gallo æquale mansuetas fecit, & Aristoteles agnoscit. Reliquis igitur nempe auritis (excepta Scope) & Alucone, præsertim maiore maior est, & Noctuam solam magnitudine superat, & eo nomine illi præfertur.